

“EKO ORKIESTRA”

**Autorka:
Agnieszka
Kortyna-Ciesielska
Szkola Podstawowa
nr 63 w Bydgoszczy**

Scenariusz przygotowany w ramach projektu Smart Kid realizowanego przez program Bydgoszcz Miasto Muzyki UNESCO.

**MIEJSKIE
CENTRUM
KULTURY**
w Bydgoszczy

**BYDGOSZCZ
MIASTO
MUZYKI**

unesco
Member of
the Creative Cities Network

**Scenariusz przeznaczony dla uczniów klasy 5.
Realizacja konspektu lekcji przewidziana na 3
jednostki lekcyjne (w zależności od potrzeb
uczniów oraz stopnia realizacji zaplanowanych
działań w trakcie jednej jednostki lekcyjnej)**

Propozycje tematów:

- 1. Rytmiczne przeszkadzajki – instrumenty perkusyjne.**
- 2. Mój własny Eko instrument.**
- 3. Eko orkiestra i piosenka Pięknie żyć.**

Wpisuje się w następujące cele Agendy 2030 dla zrównoważonego rozwoju:

Zapewnienie powszechnego dostępu do edukacji wysokiej jakości. Obejmuje rozwój kompetencji, równość szans edukacyjnych oraz uczenie się przez całe życie.

Zapewnienie powszechnego dostępu do edukacji wysokiej jakości. Obejmuje rozwój kompetencji, równość szans edukacyjnych oraz uczenie się przez całe życie.

Ochrona ekosystemów lądowych, lasów i bioróżnorodności. Cel obejmuje walkę z degradacją środowiska i utratą gatunków.

Cele lekcji (uczeń):

- Zna wybrane instrumenty oraz ich podział na instrumenty perkusyjne o nieokreślonej wysokości dźwięku (instrumenty niemelodyczne) oraz instrumenty perkusyjne;
- Rozumie znaczenie mądrych zakupów, odpowiedzialnej konsumpcji oraz recyklingu.

Metody pracy:

- pogadanka,
- burza mózgów,
- ·analityczno-percepcyjna,
- problemowo-twórcza.

Formy pracy:

Indywidualna, zbiorowa, grupowa.

Środki dydaktyczne:

- pianino,
- tablica multimedialna,
- laptop,
- głośniki,
- kartonowe pudełko,
- wybrane instrumenty perkusyjne (bębenek, marakasy, trójkąt, kastaniety, drewnienka (klawesy), tamburyno, talerze, janczary, dzwonki chromatyczne lub diatoniczne),
- muzyczne puzzle – kartoniki z ilustracjami poznanych instrumentów perkusyjnych do ćwiczenia słuchowego,

- fragmenty audio prezentujące brzmienie poznanych instrumentów dętych do ćwiczenia słuchowego:

Tamburyno:

<https://www.youtube.com/watch?v=op0mvOf2mEQ>

Marakasy (grzechotka)

<https://www.youtube.com/watch?v=RpaVKli8Qww>

Bębenek

<https://www.youtube.com/watch?v=65qUwmXWpzk>

Dzwonki diatoniczne/chromatyczne

<https://www.youtube.com/watch?>

[v=p1auYmzcymc&list=RDp1auYmzcymc&start_radio=1](https://www.youtube.com/watch?v=p1auYmzcymc&list=RDp1auYmzcymc&start_radio=1)

Drewienka (klawesy)

<https://www.youtube.com/watch?v=wWDIzRQeHHQ>

Trójkąt

<https://www.youtube.com/watch?>

[v=YIIfAfdDhhM&list=RDYIIfAfdDhhM&start_radio=1](https://www.youtube.com/watch?v=YIIfAfdDhhM&list=RDYIIfAfdDhhM&start_radio=1)

- surowce wtórne, surowce pochodzące z recyklingu lub środowiska naturalnego niezbędne do stworzenia Eko instrumentów (do przygotowania przez uczniów),
- przybory plastyczno-techniczne np. nożyczki, kleje, taśmy, sznurki, zszywacze itp. (do przygotowania przez uczniów).

Przebieg zajęć:

Lekcja 1

WSTĘP:

1. Czynności organizacyjno-porządkowe.

Rozpoczynając lekcję, nauczyciel wita się z uczniami, a następnie przeprowadza czynności organizacyjno-porządkowe tzn. prosi uczniów, by zajęli swoje miejsca, a następnie schowali plecaki pod ławki.

W kolejności, korzystając z dziennika elektronicznego VULCAN wpisuje temat lekcji oraz sprawdza frekwencję.

2. Śpiew – wprowadzenie i nauka piosenki Pięknie żyć^[1].

Prezentacja piosenki Pięknie żyć (muzyka: Krystyna Kwiatkowska, słowa: Anna Bernat) przez nauczyciela wraz z akompaniamentem pianina i krótka pogadanka na temat treści piosenki.

Po wstępnym omówieniu następuje nauka piosenki (1 zwrotka i refren) metodą ze słuchu. Nauczyciel pracuje na zasadzie echa, rozpoczynając od rytmizacji tekstu, a następnie frazami wprowadza melodię. W kolejności następuje wspólne wykonanie danego fragmentu.

W zależności od możliwości czasowych oraz dyspozycji uczniów danego dnia, nauczyciel wprowadza drugą zwrotkę.

[1] Wybór piosenki nie jest przypadkowy. Warstwa tekstowa utworu pozawala na przeprowadzenie pogadanki na temat „Co to znaczy pięknie żyć” oraz jakie działania korzystanie wpływają na dalsze, lepsze losy całego świata. Nauczyciel, odwołując się do celów Agendy 2030 może poprowadzić rozmowę na temat dbania o planetę, środowisko (np. poprzez segregację śmieci, ich wtórne wykorzystanie m.in. do stworzenia instrumentów muzycznych, co pozytywnie wpłynie na losy i lepsze życie ludzi i całego świata).

REALIZACJA TEMATU:

3. Tajemnicze pudełko – wprowadzenie do tematu lekcji.
W kolejności, nauczyciel pokazuje uczniom pudełko, które skrywa podpowiedzi dotyczące bieżącego tematu lekcji.

Chętni uczniowie podchodzą do pudełka i losują wybrane wcześniej przez nauczyciela instrumenty, a są to: bębenek, marakasy, trójkąt, kastaniety, drewnianka (klawesy), tamburyno, talerze, janczary, dzwonki chromatyczne lub diatoniczne. Wybór instrumentów perkusyjnych w zależności od wyposażenia pracowni muzycznej oraz nauczyciela.

Po wylosowaniu instrumentu następuje ich wspólne omówienie tzn. podanie nazwy oraz krótkich, najważniejszych informacji dotyczących elementów budowy lub sposobu gry.

Krótki opis wybranych instrumentów:

- **Bębenek** – zbudowany z obręczy wykonanej z drewna, na której znajduje się membrana ze skóry lub tworzywa sztucznego. Można na nim grać pateczką lub uderzać, pocierać o membranę dłońmi.
- **Marakasy (grzechotka)** – korpus wykonany z gliny, łupiny orzecha bądź drewna, w środku znajdują się np. twarde ziarenka lub kamyczki, które podczas poruszania grzechotką, odbijają się od ścian instrumentu i wydają charakterystyczny, szeleszczący dźwięk. Korpus osadzony jest na drewnianym drążku.

- **Trójkąt** – wykonany z metalu. Dźwięk wydobywa się, uderzając w instrument metalową pateczką.
- **Kastaniety** – instrument zbudowany z dwóch drewnianych „muszelek”, połączonych ze sobą sznurkiem. Wykorzystywany np. przez hiszpańskie tancerki. Trzymany pomiędzy palcami, dźwięk wydobywa się poprzez uderzanie „muszelek” o siebie lub przez potrząsanie całym instrumentem.
- **Drewienka (klawesy)**– instrument wykonany z drewna (najczęściej z twardego drewna np. hebanowego). To para dwóch drewnianych kołków, pateczek równej długości ok. 15-20 cm. Instrument pochodzenia hiszpańskiego.
- **Tamburyn** – zbudowany z metalowej lub drewnianej obręczy wraz z metalowymi blaszkami (czasem dzwoneczki), które podczas uderzania bądź poruszania instrumentem wydają charakterystyczny dźwięk. Czasem na obręcz również naciągnięta jest membrana (bębenek baskijski).
- **Talerze** – to dwa lekko uwypuklone dyski, wraz z uchwytami na dłonie. Wykonane z metalu. Dźwięk wydobywa się uderzając nimi o siebie lub wzajemnie pocierając. Można również trzymając jeden z talerzy, uderzać w niego pateczką.

- **Janczary – instrument zbudowany z niewielkich dzwoneczków, przymocowanych do drewnianej pałki, (najczęściej od 12 do 25 dzwoneczków na jednej pałce). Instrument wykorzystywany w muzyce świątecznej, związany z kuligiem.**
- **Dzwonki chromatyczne lub diatoniczne – instrument perkusyjny melodyczny zbudowany z metalowych sztabek umieszczonych na drewnianej lub plastikowej ramie. Sposób gry polega na uderzaniu pałeczką w określone sztabki.**

3. Perkusyjne melodyczne czy niemelodyczne? Kwalifikacja instrumentów do odpowiednich grup.

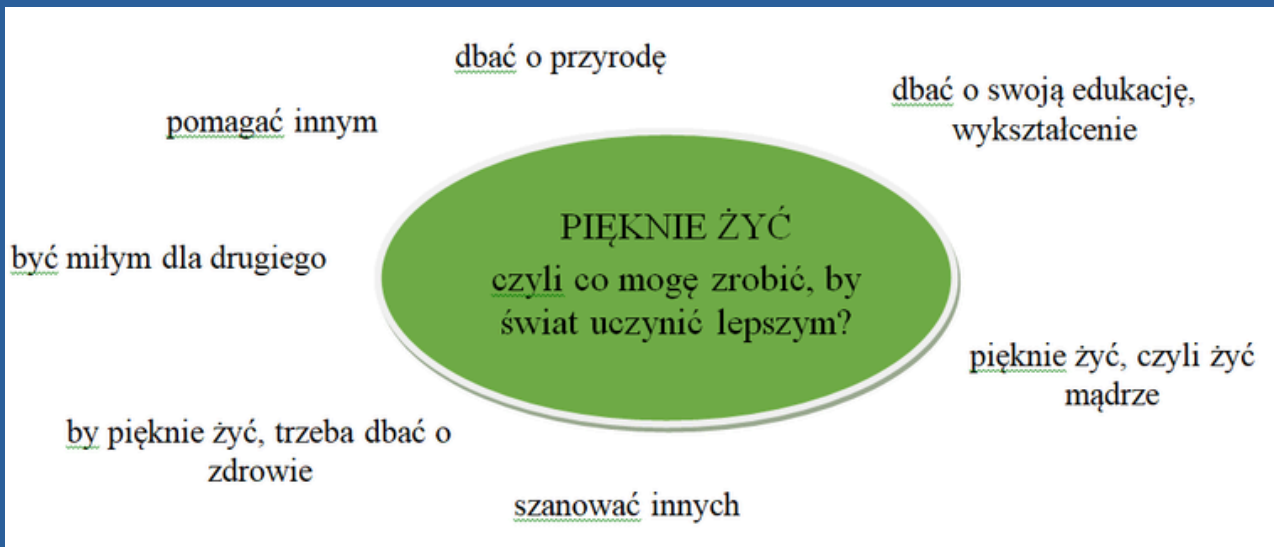
Po wstępnym omówieniu wybranych przez nauczyciela instrumentów, następuje klasyfikacja do grupy instrumentów perkusyjnych, które w kolejności dzielą się na:

- niemelodyczne (o nieokreślonej wysokości dźwięku) – m.in. marakasy, janczary, tamburyno
- melodyczne (o określonej wysokości dźwięku) – m.in. dzwonki chromatyczne lub diatoniczne.

4. Zapisanie tematu lekcji: Rytmiczne przeszkadzajki czyli instrumenty perkusyjne.

5. Jak działać, by wszystkim żyło się lepiej? Pogadanka i wprowadzenie do pracy twórczej uczniów. Odwołanie do piosenki pt.: Pięknie żyć oraz wybranych celów Agendy: Odpowiedzialna konsumpcja i produkcja oraz życie na łądzie.

W kolejności, nauczyciel odwołując się do śpiewanej na początku lekcji piosenki pt.: Pięknie żyć, rozpoczyna pogadankę powiązaną z burzą mózgów na temat „Co to znaczy pięknie żyć?” oraz jakie konkretne, codzienne, drobne działania sprawiają, że świat może stawać się lepszy oraz piękniejszy dla nas i kolejnych pokoleń. Pogadanka ma na celu skłonienie do refleksji i przemyśleń na temat codziennych decyzji i działań, które mają na celu zmianę na lepsze.

Burza mózgów i prowadzenie rozmowy przez nauczyciela, ma ostatecznie doprowadzić do poznania przestania Agendy 2030 czyli jak żyć, by nie szkodzić planecie i innym ludziom oraz co zrobić, by świat nie był gorszy dla kolejnych pokoleń. Szczególnie ważne jest odwołanie się do celów: Odpowiedzialna konsumpcja i produkcja oraz życie na lądzie, gdyż wykorzystane w dalszej części lekcji surowce wtórne posłużą do wykonania instrumentów muzycznych (odwołanie do mądrej konsumpcji, segregacji i wtórnego przetworzenia śmieci, co ma korzystny wpływ na faunę i florę, a więc dbanie o środowisko).

6. Eko instrumenty – rozpoczęcie pracy twórczej.

Kolejny etap lekcji, to praca twórcza uczniów polegająca na stworzeniu własnych instrumentów muzycznych (głównie perkusyjnych, ale nie tylko – w zależności od kreatywności uczniów) z przygotowanych wcześniej materiałów[1] pochodzących z surowców wtórnych i recyklingu (plastikowe kubki, butelki, kapsle, resztki kolorowych papierów, gumki recepturki itp.) lub elementów pochodzących ze środowiska naturalnego (patyki, muszelki, piasek, nasiona itp.).

Przed rozpoczęciem działań twórczych, uczniowie dbają o przygotowanie miejsca pracy oraz niezbędnych materiałów. Następuje indywidualna i grupowa praca twórcza tzn. każdy pracuje nad własnym instrumentem muzycznym, dbając także o współdziałanie i wzajemną pomoc. Nauczyciel w tym czasie kontroluje i w razie potrzeby wspomaga pracę uczniów.

W celu wyciszenia grupy, ale także stworzenia możliwości relaksacji, przy jednoczesnym odwołaniu się do natury, nauczyciel w trakcie pracy uczniów, włączyć płynące z głośników dźwięki natury (dostępne w Internecie).

[1] Nauczyciel znając plan kolejnych lekcji, z wyprzedzeniem zapowiada uczniom zadanie polegające na przyniesieniu materiałów pochodzących z surowców wtórnych i natury do stworzenia Eko instrumentów.

ZAKOŃCZENIE:

7. Czynności porządkowe i krótkie podsumowanie lekcji.
Zbliżając się do zakończenia lekcji, następuje uporządkowanie sali lekcyjnej oraz krótkie podsumowanie lekcji.

Przykładowe pytania podsumowujące

- **Jaką grupę instrumentów dzisiaj poznaliśmy?**
- **Podaj nazwę przykładowego instrumentu perkusyjnego z dzisiejszej lekcji.**
- **Kto pamięta, na jakie dwie grupy dzieliliśmy instrumenty perkusyjne?**
- **Czy potrafisz podać przykład instrumentu perkusyjnego melodycznego?**
- **Jaki cel Agendy towarzyszył nam w dzisiejszym tworzeniu Eko instrumentów?**

8. Podziękowanie za lekcję i pożegnanie uczniów.
Żegnając się z uczniami, nauczyciel przypomina także, że dalsza część pracy nad instrumentami nastąpi na kolejnej lekcji muzyki.

Przebieg zajęć:

Lekcja 2

WSTĘP:

1. Czynności organizacyjno-porządkowe.

Rozpoczynając lekcję, nauczyciel wita się z uczniami, a następnie przeprowadza czynności organizacyjno-porządkowe.

2. Śpiew – przypomnienie piosenki Pięknie żyć.

Przypomnienie i utrwalenie poznanych fragmentów piosenki Pięknie żyć (muzyka: Krystyna Kwiatkowska, słowa: Anna Bernat). Następnie nauka kolejnych fragmentów, by poznać całość utworu. Śpiew kończy wspólne wykonanie całej piosenki wraz z akompaniamentem pianina.

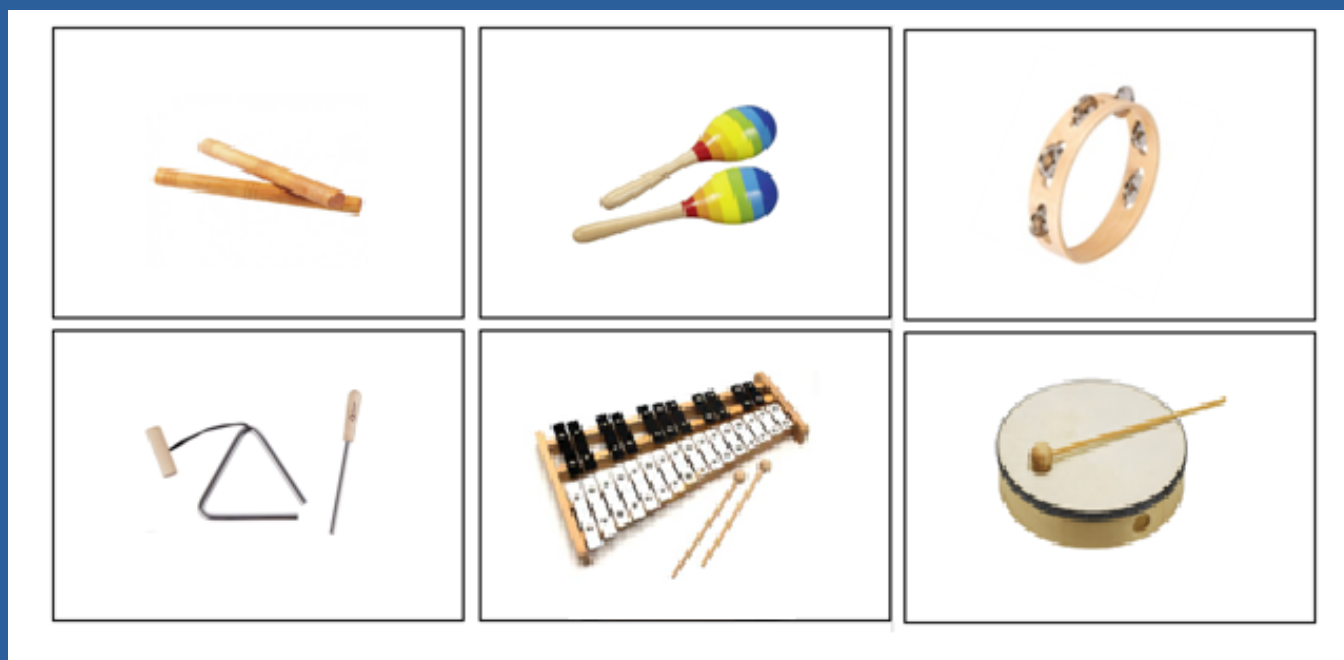
REALIZACJA TEMATU:

3. Jaki to instrument? – ćwiczenie słuchowe.

Przypomnienie wiadomości z ostatniej lekcji.

Utrwalając wiedzę o instrumentach perkusyjnych oraz doskonaląc umiejętność rozpoznawania słuchowego instrumentów muzycznych, nauczyciel przeprowadza następujące ćwiczenie słuchowe.

Na początek rozdaje uczniom pakiety (muzyczne puzzle) przygotowanych ilustracji przedstawiających wybrane instrumenty perkusyjne, zarówno melodyczne, jak i niemelodyczne.

Ilustracja przedstawiająca kartoniki z wybranymi instrumentami perkusyjnymi do ćwiczenia słuchowego.

Każdy z uczniów sprawdza czy jego zestaw posiada 6 różnych instrumentów perkusyjnych.

Nauczyciel tłumaczy zadanie: na obrazkach znajdują się instrumenty perkusyjne, które poznaliśmy podczas ostatniej lekcji muzyki. Zadanie polega na ułożeniu obrazków w odpowiedniej kolejności tzn. jeżeli w pierwszym fragmencie audio rozpoznasz dźwięk marakasów to jako pierwszy od lewej strony utóż kartonik przedstawiający ten instrument.

W kolejności, nauczyciel przeprowadza zadanie postępując się wcześniej przygotowanymi nagraniami audio lub brzmieniem instrumentów „na żywo” lecz działając w taki sposób, by instrumenty były niewidoczne dla uczniów.

- tamburyno,
- marakasy (grzechotka),
- bębenek,

- dzwonki diatoniczne/chromatyczne,
- drewnianka (klawesy),
- trójkąt.

Całość ćwiczenia przebiega w szybkim tempie, natomiast w zależności od potrzeb uczniów, następuje powtórzenie fragmentów.

Po wykonaniu zadania, następuje jego wspólne sprawdzenie zadania, przy jednoczesnym ułożeniu kolejności (ilustracje w formacie A4) na tablicy.

Sprawdzenie zadania łączy się także z utrwaleniem wiadomości na temat podziału instrumentów perkusyjnych (na perkusyjne niemelodyczne np. drewnianka, bębenek) oraz melodyczne np. dzwonki diatoniczne/chromatyczne).

4. Podanie tematu lekcji **Mój własny Eko instrument.**
5. **Mój własny Eko instrument – twórcza praca uczniów.**
Kontynuacja działań.

Kolejnym i głównym etapem lekcji jest kontynuacja działań polegających na stworzeniu Eko instrumentów czyli instrumentów muzycznych wykonanych własnoręcznie z surowców pochodzących z recyklingu lub elementów naturalnych.

Uczniowie pracują samodzielnie lub w grupach (w zależności od wcześniejszych ustaleń), wykorzystując w swojej pracy materiały powszechnie uznawane za te, nadające się do wyrzucenia np. plastikowe kubeczki, kapsle, kawałki sznurka, doniczki, itp.

Za źródło dźwięku, szczególnie podczas tworzenia instrumentów perkusyjnych mogą posłużyć także elementy naturalne np. nasiona, pestki, muszelki itp.

W trakcie tworzenia instrumentów ważna jest także estetyka pracy, a zatem do udekorowania prac mogą posłużyć resztki kolorowych papierów, bibuły, plasteliny, kolorowe koraliki itp.

Zadanie nauczyciela polega na kontrolowaniu pracy uczniów i wsparciu ich działań.

ZAKOŃCZENIE:

6.Podsumowanie lekcji.

Zbliżając się do zakończenia lekcji, uczniowie sprzątają swoje stanowiska pracy (nauczyciel także może odnieść się w tym miejscu do celów Agendy – co zrobić, żeby wszystkim nam i kolejnym pokoleniom żyło się lepiej, a więc drobnymi gestami – choćby uprzątnięciem stanowiska pracy – zadbajmy o wspólne dobro).

7.Podziękowanie za lekcję i pożegnanie uczniów.

Żegnając się z uczniami, nauczyciel zapowiada, że powstałe instrumenty posłużą do stworzenia akompaniamentu do piosenki pt.: Pięknie żyć, zatem zadaniem uczniów jest zastanowić się nad wykorzystaniem instrumentów w realizację akompaniamentu.

Przebieg zajęć:

Lekcja 3

WSTĘP:

1. Czynności organizacyjno-porządkowe.

Rozpoczynając lekcję, nauczyciel po powitaniu z uczniami przeprowadza czynności organizacyjno-porządkowe.

2. Mój własny Eko instrument – dokończenie prac (w zależności od potrzeb uczniów). Następuje podsumowanie i zakończenie działań twórczych nad stworzeniem Eko instrumentów.

II. REALIZACJA TEMATU:

3. Prezentacja uczniowskich prac oraz kwalifikacja do grupy instrumentów. Po zakończeniu działań twórczych uczniów oraz uprzątnięciu stanowisk pracy, następuje prezentacja powstałych Eko instrumentów oraz próba zakwalifikowania do grup instrumentów.

4. Zaśpiewajmy: Pięknie żyć – przypomnienie i utrwalenie. W kolejności następuje przypomnienie i utrwalenie piosenki pt.: Pięknie żyć wraz z akompaniamentem pianina w wykonaniu nauczyciela.

5. Podanie tematu lekcji: Eko orkiestra i piosenka Pięknie żyć.

6. Instrumentów moc – Eko Orkiestra! Tworzymy akompaniament do piosenki.

Następnym etapem lekcji jest stworzenie Eko Orkiestry i praca nad akompaniamentem z wykorzystaniem powstałych instrumentów.

7. Koncert Eko orkiestry czyli finalna prezentacja piosenki wraz z akompaniamentem.

Podsumowując działania ostatnich lekcji, następuje finalna prezentacja piosenki Pięknie żyć wraz z akompaniamentem pianina oraz Eko orkiestry młodych muzyków. W zależności od możliwości technicznych, ale także zgód na utrwalenie wizerunku dziecka, prezentacja może zostać utrwalona oraz opublikowana w szkolnych mediach społecznościowych (np. z okazji Światowego Dnia Ziemi obchodzonego w dniu 22 kwietnia).

Powstałe prace mogą być wykorzystane do stworzenia akompaniamentu do innych utworów lub zaprezentowane na szkolnej wystawie.

ZAKOŃCZENIE:

8. Działajmy tak, by żyło nam się lepiej – pogadanka podsumowująca w odniesieniu do celów Agendy.

Projekt na Eko instrumenty i Eko orkiestrę kończy krótka pogadanka na temat celów Agendy 2030, dążąca do refleksji na temat drobnych, codziennych działań na rzecz lepszego jutra.

9. Podziękowanie za lekcję i pożegnanie uczniów.

Propozycja dodatkowa

SZKOLNY KONKURS MUZYCZNO-PLASTYCZNY

EKO INSTRUMENTY – plakat

KONKURS!

Eko instrumenty

Stwórz swój własny instrument muzyczny, wykorzystując materiały pochodzące z surowców wtórnych, recyklingu lub natury.

Ocenie podlega:

- zgodność pracy z tematem,
- wykorzystanie surowców wtórnych, z recyklingu i natury,
- kreatywność, oryginalność i estetyka wykonania.

Na podpisane prace czekam do 10 kwietnia 2026 r.

Nauczycielka Muzyki